

האספן

יוסף דקל הוא סוד צבאי. לפי ההוראה של דובר צה"ל והוועדה הממונה על סודות צה"ל, אסור לספר אותו לאף אחד. הוא סוד כמוס; והוא מעניין כמו שרק סוד יכול להיות. לכן, למי שלא יקשיב, ולא ישמע, אפשר לספר בלחש: יוסף דקל אספן בולים. ששש. אוזניים לכותל.

הוא לא אספן אותם סתם, ללא הבחנה. הוא אספן אותם לפי ארצותיהם. "אם את מבינה בזה משהו" הוא מוסר, "אז את יכולה לראות שיש לי בולים של אנגליה, שווייץ, ליכטנשטיין, ושאר הארצות. כל ארץ לחוד. את יודעת בכלל איפה ליכטנשטיין? לא, רואים מיד. זה דף אחד אחרי שווייץ".

"מי שלא יודע להבדיל בין אנגליה לצרפת" הוא מוסר שוב, "לא יכול לאסוף בולים. גם נוי שלא יכול להבדיל בין צרפת לאנגליה, לא יכול לאסוף אותם. לאיסוף בולים דרוש חוש-הבחנה מיוחד. נתתי פעם את ההחלפות שלי לבני, והוא עירבב כליכך את כל הארצות, עד שהייתי מוכרח לקחת אותם ממנו". מי שלא ראה את שווייץ, מי שלא ראה את ברית-המועצות, מי שלא ראה את ארצות-הברית, יכול לראות אותן אצל דקל. את רוצה לראות מי עוד ישנה אצלי? תסתכלי. המלכה האנגלית כולה. חמישה עמודים".

מלבד בולים יש לדקל ארון סודי, ובארון הסודי יש לו אלבומים. "את לא אוספת בולים, לא? אז מובן שאת לא יכולה להבין את חשיבותו של האלבום לגבי הבולים. אם אין אלבום, אין איפה לשים את הבולים". בהתחלה הוא אסף אלבומים, כדי לשים בתוכם בולים. אחר כך הוא שם לב שאם שמים בולים באלבום טוב, הוא מתקלקל. לכן הוא התחיל לאסוף את הבולים לחוד, ואת האלבום מים לחוד. היום יש לו אסוף האלבומים הגדול ביותר בארץ.

מעל האלבומים הוא אסוף ספריית-מונות. זה רק תחביב. הוא לא יכול להקדיש לזה די זמן, כי בשביל למיין את הספרים הוא צריך לפתוח אותם, ולראות מה יש בתוכם, ואם הוא יעשה את זה לא יישאר לו זמן לאסוף.

"ואת אסוף המטבעות שלי ראתי?" הוא שואל, "לא? ידעתי מטבעות מכל העולם. עכשיו אני עדיין לא יכול להתמסר להן, הן מכלכות את הידיים, אבל כשאני אצא לי פנסיה, ולא יהיו לי שבע לירות לחודש, להוציא על בולים, אני אתחיל לטפל במטבעות ברצינות".

"ואת הבן-גוריונים שלי ראתי?" יש לו ארון מלא תמונות בן-גוריון. ועל ידו יש ארון עם אסוף נפלא של פצירות ופטישים, ועל ידו ארון מלא סדינים, ארון מלא ג'ולים, וארון מלא סבונים.

את אסוף הג'ולים שלו קילקלו לו ילדיו. לאוסף הסדינים מתנכלת מדי פעם אשתו. בפצירות ובפטישים שלו משתמשים כל בני הבית, כשהם רוצים לדפוק משהו. לכן אין לו ברירה אלא להתמסר בעיקר לבולים.

"זה מה שהציל אותי בחיים", הוא מגלה, "לפני כן הייתי הולך לבתיקפה. הייתי צריך לשוב בשולחן אחד עם אנשים שנודרף להם ריח רע מהפה, אנשים שמזיעים ומריחים מ'זיעה. ואחר כך עוד לשלם בשביל זה לירה וחצי".

"עכשיו אני יושב לי בבית ומטפל באוסף פים שלי. איש לא מפרע לי. אני לא נפגש

אפילו עם אספנים. אני לא צריך. אספנים אמר נס מריחים טוב, בדרך כלל, אבל הם יכולים לגנוב".

בגלל הידע וההבנה שלו, מינו אותו לאסוף את כל הדגמים של ספינות ההעפלה. את כל מוזיאון ההגנה, ואת כל מוזיאון צה"ל. בגלל זה הוא סוד צבאי.

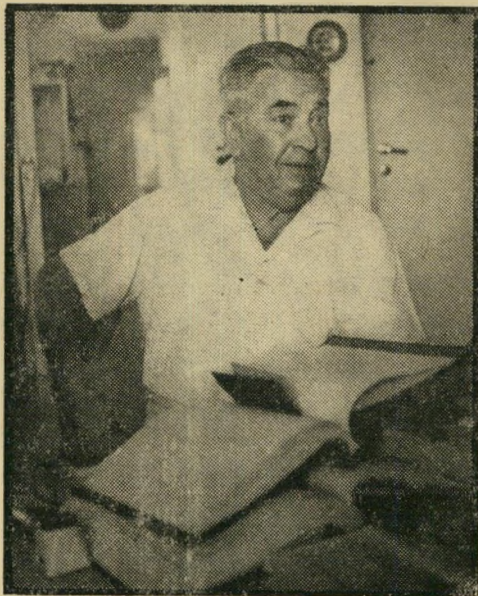
כדי לדבר איתו צריך לפנות לדובר. הדובר מתעניין לדעת על מה רוצים לדבר איתו, ור מבקש לפרט את הבקשה בכתב. שלושה ימים הוא מעיין בבקשה, יחד עם ועדה מיוחדת לכך, וביום השלישי הוא מודיע שהוא עיין בבקשה, היא נראית לו בלתי-מסוכנת מבחינה בטחונתית, אבל הוא לא יכול להיענות לה. משום שלשום כתב בלתי-צבאי אסור לכתוב על עניינים צבאיים.

"זהו הנוהל", הוא מתנצל, "אין מה לעשות". אם כך, לשם מה יושבת על כך שלושה ימים ועדה מיוחדת? "גם זה הנוהל, גם נגד זה אין מה לעשות".

חדבק לשוני לחיכי

שמה של ירושלים הופץ כבר בכל הארץ. קראו על שמה את עוף ירושלים. קראו על שמה את מגדנית ירושלים, את מסמרי ירושלים, ועוד עשרות מוסדות ומפעלים.

לפני שהפך טדי קולק את ירושלים לעירי-הבירה של ישראל, היה שם העיר הפקר. סדינים

אספן דקל

מת-לאביב נקראו סדיני-ירושלים. מזכרות מפיו נקראו על שם ירושלים. כיפות מבני-ברק נקראו כיפות ירושלים. כל מי שרצה, יכול היה להשיג המש בשם המפורש הזה.

עכשיו זה נגמר. משרד-המיסחר והתעשייה הוציא תקנה, לפיה רק מוצרים שנוצרו בירושלם לים יוכלו להיקרא על שם העיר. עד עכשיו הוגשו כבר עשרות בקשות לקבלת השם, ורק 21 מיפעלים קיבלו אותן.

מדוע הם רוצים כולם להיקרא דווקא בשם הזה? "כי ירושלים זהו שם המסמל הרבה". מסביר זאת בעל טליתות ירושלים, "זהו שם של קדושה. הוא מתאים לדברים שבקדושה. אדם משתמש בדבר הנושא עדין את השם הזה, מרגיש הרגשת קדושה ונוכר בעיר הקודש. כמו שנאמר, 'אם אשכח ירושלים, תישכח ימיני'. אבל ההסבר של בעל טליתות ירושלים אינו מתקבל על הדעת. בקשר לנקניק ירושלים שהוא נקניק קדוש, ושכל הנוגס ממנו מרגיש הרגשת קדושה ונוכר בארץ-הקודש. כמו שנאמר, 'אם אשכח ירושלים, תישכח ימיני'. אם אשכח ירושלים... חדבק לשוני לחיכי".

אפילו בעל נקניקיות ירושלים לא מסכים לזה. "לנקניק ירושלים קוראים נקניק ירושלים", הוא אומר, "כי קוראים לו כך כבר עשר שנים. איזה שם אחר אני יכול לתת לבית הרושת לנקניק ירושלים? זה נקניק כשר וטעים. כולם מרוצים ממנו. לכן הוא נקניק ירושלים".

בעל נעלי ירושלים לא מסכים לגירסתו של בעל נקניק ירושלים. הנעלים שלו נקראות נעלי ירושלים מסיבה אחרת. "השם ירושלים", הוא

אומר, "בא להדגיש את המוצא הירושלמי של המוצר המספק את חלק-הארי שלו לירושלים. כדי שהאנשים המשתמשים בו יוכלו לחוש את העיר שלהם על גופם".

אבל לא בגלל זה קוראים לנייר טואלט ירושלים על שם ירושלים. לנייר הטואלט קוראים כך פשוט בתור שם מישנה. כמו שלבן-האדם יש שני שמות, כך גם לכל סחורה יש שני שמות. זה מקל על הזיהוי.

אם את נייר-הטואלט קל לזהות, בגלל שני שמותיה, הרי את עוף שחוט מרוס ומנוקה ירושלים ניתן לזהות, קל וחומר.

ואת ההסבר הכי מפורט לשם הקדוש הזה נותן מוצרי נייר של המשביר ירושלים: "למה דווקא ירושלים?" הוא שואל,

"טוב, עכשיו מה היתה השאלה? כן, אנו מפיצים את תוצרתנו בכל הארץ. לכל התנויות והשם ירושלים נועד לאתר את המקום מלשון איתור, כמו אתר היסטורי, וכן גם לעטר אותו בעין, מלשון עטרה. כמו קפה עטרה.

"את ההסבר הזה אני מסיק מתוך הגיוני. אבל אני רק פועל כאן. יכול להיות שלבעל-העסק יש דיעה אחרת".

זכירתו חגורים לחגורות

בשנת 1952 הוקם בית-החרושת 9.0.0.1 לחגור צבאי. בשנת 1959 התחיל בית-החרושת הזה לייצא חגור צבאי לגרמניה. לפני שלושה ימים הוא פשט את הרגל. כלומר, לא בדיוק. כונט הנכסים שלו הודיע שהוא נמצא במצב מצויץ. יש לו סיכויים טובים מאוד, אך הוא סובל ממחסור של 200 אלף לירות בסך-הכול. הנושים שלו דורשים אותו. ואם ה-200 א"ף לירות הללו לא יושגו תוך יומיים, לא תהיה ברירה אלא לסגור את המפעל.

בכל זה אשמה המציאות של ימינו. האנשים של היום אינם מעוניינים בחגורים. מה שהלך, טוב היום זה שמלות, חולצות, מכנסי-נשים, מכנסי-גברים, כותנות-לילה. חגורים כבר לא הולך. יצא מהמודה. מה לעשות?

שבע השנים האחרונות היו שבע שנים טובות לחגור הישראלי. במשך שבע שנים הגרמנים קנו אותו והשתמשו בו, והיו מרוצים ממנו: 350 עובדי המפעל היו מאושרים. גם התגוררים "ברור שהייתי שמח יותר לעבוד למישהו אחר. לא לגרמנים", הודה אחד הפועלים, "אני אפילו התנגדתי לזה בהתחלה. אבל אזור כך הבנתי שאם לא נתפור דהם חגור, מישוה אחר יתפור דהם. אז למה שמישהו אחר ירוויח?"

אבל לרוב הפועלים לא איכפת. "יש לי שני ילדים", מספר ז'ק דוי, "ילד אחד בתיכון. אני מרויח כאן המש מאות לירות לחודש. אם האשה לא עובדת, זה לא מספיק. אם המפעל ייסגר ויפטר אותי, היגד שלי יצטרך לעזוב את התיכון וללכת לעבוד. לא איכפת לי למי אני עובד, ואני לא יודע על גרמניה. אני מתורכיה. בסקי, היתה כאן באמת הרגשה לא טובה כש-התחילו לעבוד בשביל הגרמנים. אבל עכשיו כשהפטיקו קקבל תזמנות, ההרגשה פחות טובה".

לפני ארבעה חודשים, כשהמפעל התחיל לפשוט את הרגל, המזכיר וורובסקי עורר לא עבד בו. במקומו עבדה שם מזכירה, ולמזכירה היה בוס. "אני והבוס שלי, אמרה המזכירה, 'יחל', 'לא מערבים עבודה בפוליטיקה. בלבד ליימח על גרמניה, וכל מיני שטויות".

אילו לא היו המזכירה והבוס שלה עובדים כליכך קשה, היה יכול להיות להם זמן לחשוב על העתיד. ואז הם היו אולי מחליפים את ה-מקצוע שלהם, ומתחילים למכור לגרמנים חגור רות במקום חגורים. הגרמנים לובשים גם חגור רות. לא? עובדה שהמכנסיים שלהם לא נופלים. ולעת עתה בטח שיתור אנשים חגורים אצלם חגורות מאשר חגורים.

אבל אז לא היה להם זמן, ועכשיו כבר מאוחר. יש המוני חגורים, ואף אחד לא רוצה לקנות אותם. היחידים שיכולים להזדקק להם עכשיו זה האמריקאים. בעלי המפעל הציעו להם. אבל האמריקאים אמרו שלעת עתה הם לא זקוקים לזה. יש להם משלהם. החגור הוא טוב מאד, הם אמרו, אבל עכשיו לא צריך. אולי מאוחר יותר. בזמן הקרוב. יש כל הסיכויים. אבל מאוחר יותר בית-החרושת כבר לא יהיה קיים. הדבר היחיד שיכול עדיין להציל אותו בעוד מועד זוהי מלחמה גדולה.